

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/18/2020
Identifikačné číslo spisu:	8712207148
Dátum vydania rozhodnutia:	31.03.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8712207148.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu N.. I. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom C., Š. XXXX/XX, právne zastúpeného Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Poprad, Nám. sv. Egídia 93, proti žalovaným: 1/ Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom Bratislava, Dostojevského rad 4, 2/ Š. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom C., C. XXXX/XX, o poistné plnenie s prísl., vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 20C/89/2012, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. novembra 2018 sp. zn. 24Co/127/2017 takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok krajského súdu

1/ vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku týkajúcom sa žalovaného 1/ vo vzťahu k sume 82.025 Eur, povinnosti zaplatiť súdny poplatok a vo výroku o trovách konania,

2/ vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalovanému 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania zo sumy 5.998 Eur od 10.08.2013 do zaplattenia vo výške 8,5 %, zo sumy 76.027 Eur vo výške 8,05 % od 19.11.2014 do zaplattenia,

3/ vo výroku, ktorým vyslovil, že žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % voči žalovanému 1/

a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Vo zvyšnej časti rozsudok odvolacieho súdu nie je dovolaním dotknutý.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd“) rozsudkom č. k. 20C/89/2012-240 zo dňa 10.03.2017 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 82.025 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 24.4.2012 do zaplattenia, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku (prvý výrok); zaplatiť na účet Okresného súdu Poprad súdny poplatok vo výške 4.921,50 eur, do troch dní od právoplatnosti rozsudku (druhý výrok) a vyslovil, že žalobca má právo na náhradu trov konania v celom rozsahu (tretí výrok).

1.1. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že skutkovo mal za preukázané, že dňa 5.8.1995 asi o 14.55 hod. došlo k dopravnej nehode, pri ktorej žalovaný v 2/ rade sa čelne zrazil s protiídúcim osobným motorovým vozidlom zn. PEUGEOT 205, EČV: B. I. XXX, ktorého vodič - žalobca utrpel zlomeninu panvy v centrálnej oblasti, triestivú zlomeninu 2.-5. záprstnej kosti pravej nohy a ďalšie zranenia s liečením a práceneschopnosťou v trvaní najmenej 5 mesiacov. Rozsudkom Okresného súdu Poprad zo dňa 18.6.1998 bol žalovaný v 2/ rade uznaný vinným trestným činom ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1, ods. 2 Tr. zákona účinného do 31.12.2005, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 9 mesiacov s podmieneným odkladom výkonu trestu na skúšobnú dobu 18 mesiacov, ďalej trest zákazu činnosti viesť všetky druhy motorových vozidiel na dobu 18 mesiacov. Poškodení boli podľa § 229 ods. 1 Tr. poriadku účinného do 31.12.2005 odkázaní so svojim nárokom na náhradu škody na konanie vo veciach občianskoprávných. Zo znaleckého posudku I.. H. W. č. 62/2013 súd zistil, že znalec konštatoval, že operácia dňa 7.1.2011, teda náhrada pravého bedrového kĺbu (totálna endoprotéza), je priamym následkom zranení utrpéných pri dopravnej nehode. Bodové ohodnotenie náhrady za bolesť podľa zákona č. 437/2004 Z. z. vykonal znalec tak, že položku 183c ohodnotil počtom 390 bodov. Sťaženie bodového ohodnotenia znalec podľa vyhl. č. 32/1965 Zb. ohodnotil na celkom 3 750 bodov (položka 387b - skrátenie pravej dolnej končatiny o 30 mm, položka 391b - obmedzenie pohyblivosti pravého bedrového kĺbu stredne ťažkého stupňa, položka 391a - obmedzenie pohyblivosti ľavého bedrového kĺbu ľahkého stupňa, položka 302c - obmedzenie pohyblivosti driekovej oblasti chrbtice stredne ťažkého stupňa, položka 427 - obrna sedacieho nervu vpravo stredne ťažkého stupňa, položka 426 - atrofia svalstva pravej dolnej končatiny ľahkého stupňa, položka 394a - obmedzenie pohyblivosti pravého kolena ľahkého stupňa, položka 412 - poúrazová priečne plochá noha vpravo, položka 253 - rekurentná depresívna porucha stredného až ťažkého stupňa). V zmysle zákona č. 437/2004 Z. z. znalec ohodnotil sťaženie spoločenského uplatnenia hodnotou 5 500 bodov (položka 389b - skrátenie pravej dolnej končatiny o 30 mm, položka 393b - obmedzenie pohyblivosti pravého bedrového kĺbu stredne ťažkého stupňa, položka 393a - obmedzenie pohyblivosti ľavého bedrového kĺbu ľahkého stupňa, položka 304c - obmedzenie pohyblivosti driekovej oblasti chrbtice stredne ťažkého stupňa, položka 429 - obrna sedacieho nervu vpravo stredne ťažkého stupňa, položka 428a - atrofia svalstva pravej dolnej končatiny ľahkého stupňa, položka 396a - obmedzenie pohyblivosti pravého kolena ľahkého stupňa, položka 414 - poúrazová priečne plochá noha vpravo, položka 255 - rekurentná depresívna porucha stredného až ťažkého stupňa). Nakoľko zdravotný stav má tendenciu sa zhoršovať, znalec nezodpovedal otázku, či prípadné zhoršenie zdravotného stavu je dôsledkom neustálenia či dlhodobo nepriaznivého stavu. Nemožno ani určiť okamih ustálenia zdravotného stavu, nakoľko sa jedná o dynamický proces. Zo znaleckého posudku I.. M. Č., C., č. 11/2014 súd zistil, že znalec opätovne konštatoval, že operácia - náhrada bedrového kĺbu totálnou endoprotézou v roku 2011 súvisí s následkami dopravnej nehody. K ustáleniu zdravotného stavu po operácii došlo cca rok po jej výkone v roku 2012. Čo sa týka bodového ohodnotenia náhrady za bolesť, tak položku 183c - náhradu pravého bedrového kĺbu totálnou endoprotézou podľa vyhl. č. 32/1965 Zb. ohodnotil znalec počtom 390 bodov, pričom sa jedná o hodnotu po zvýšení o polovicu (260 bodov + 50 %). Bodové ohodnotenie náhrady za bolesť podľa zákona č. 437/2004 Z. z. vykonal znalec tak, že položku 183c ohodnotil opätovne počtom 390 bodov. Sťaženie spoločenského uplatnenia znalec ohodnotil v zmysle vyhl. č. 32/1965 Zb. počtom 3 375 bodov a v zmysle zákona č. 437/2004 Z. z. počtom 4 960 bodov. Hodnotil zhodné položky ako znalec I.. W.. Pre účely bodového ohodnotenia položky č. 255 resp. 253 - vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov bola prizvaná ako znalec konzultant I.. G. Ž., znalkyňa z odvetvia psychiatria, ktorá v zmysle zákona č. 437/2004 Z. z. položku ohodnotila počtom 780 bodov (položka č. 255) a v zmysle vyhl. č. 32/1965 Zb. počtom 600 bodov (položka č. 253).

1.2. Na zistený skutkový stav prijal právny záver, podľa ktorého námietka nedostatku pasívnej legitímácie žalovaného v 1/ rade je nedôvodná s poukazom na uznesenie krajského súdu, ktorý sa v plnom rozsahu stotožnil so záverom súdu o existencii pasívnej legitímácie žalovaného 1/ a ktorého právnym názorom je súd prvého stupňa viazaný. V intenciách zrušujúceho uznesenia sa súd zaoberal námietkou premlčania vznesenou žalovaným 1/, a to vo vzťahu k časti nároku na sťaženie spoločenského uplatnenia a ustálil, že žalobca si svoj nárok uplatnil riadne a včas. Pri určení výšky náhrady za bolesť a výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa vychádza z celkového počtu bodov, ktorým sa bolesť alebo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotilo v lekárskom posudku. Zistené okolnosti zakladajú posudzovanie prípadu žalobcu ako prípadu hodného osobitného zreteľa.

Nárok súd žalobcovi priznal s prihliadnutím na hodnoty bodového ohodnotenia tak, že navrhovateľovi priznal nárok na úhradu sumy 44.141,- eur, pričom uvedená suma sa skladá zo sumy 5.998,- eur (bolestné 390 bodov x 15,38 eur) a sťaženie spoločenského uplatnenia sumou 38.143,- eur (2.480 bodov základného bodového ohodnotenia x 15,38 eur). Súčet nároku z titulu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia predstavuje sumu 44.141,- eur. Čo sa týka uplatneného nároku na zvýšenie bodového ohodnotenia a priznanie zodpovedajúcej náhrady, v tomto smere súd návrhu taktiež v celom rozsahu vyhovel, nakoľko uplatnenú náhradu považuje za primeranú.

1.3. Aplikoval ustanovenia § 11 zák. č. 437/2004 Z. z., § 1, 2, 4, 9 vyhlášky č. 32/1965 Zb., § 415, § 420, § 444 OZ, § 3, ods. 1, 2, § 7 zákona č. 315/1996 Z. z.

1.4. O trovách konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 255 CSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného 1/ rozsudkom z 29. novembra 2018 sp. zn. 24Co/127/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku vo vzťahu k sume 82.025 Eur a vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok a vo výroku o trovách konania (prvý výrok); rozsudok vo vyhovujúcom výroku v časti úrokov z omeškania zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania zo sumy 5.998 Eur od 10.08.2013 do zaplatenia vo výške 8,5 %, zo sumy 76.027 Eur vo výške 8,05 % od 19.11.2014 do zaplatenia v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (druhý výrok); v prevyšujúcej časti vo vzťahu k priznaným úrokom z omeškania zmenil rozsudok tak, že v tejto časti žalobu zamietol (tretí výrok) a vyslovil, že žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % voči žalovaným (štvrtý výrok).

2.1. V odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd uviedol, že nárok, ktorý je predmetom konania, nepochybne súvisí so škodovou udalosťou zo dňa 5.8.1995, avšak za dátum jeho vzniku je potrebné považovať čas, kedy sa zdravotný stav poškodeného ustálil do tej miery, že bolo objektívne možné vykonať bodové ohodnotenie. Je teda v prejednávanej veci nepochybné, že ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona č. 381/2001 Z. z. nárok žalobcu neexistoval, preto nemohol zo zákona k 1.1.2002 prejsť v súlade s ust. § 28 ods. 3 cit. zákona na Slovenskú kanceláriu poisťovateľov. Iný výklad podľa odvolacieho súdu by bol v rozpore s princípom právnej istoty. Aj podľa rozsudku NS SR sp. zn. 6Cdo/146/2011 z 3. októbra 2011, sťaženie spoločenského uplatnenia vzniká až v dobe, kedy je možné vykonať jeho posúdenie.

2.2. Odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie vo vzťahu k posúdeniu vecnej legitímácie, premĺčania nároku, výšky priznaného plnenia, trovách konania a vo vzťahu k rozhodnutiu o zaplatení súdneho poplatku za vecne správne a v týchto častiach rozsudok ako vecne správny postupom podľa § 387 CSP potvrdil.

2.3. Za dôvodnú považoval iba námietku o nesprávnosti výroku o začiatku omeškania s plnením v súvislosti s priznanými úrokmi z omeškania. Keďže z obsahu spisu nie je zrejmé, že žalobca predložil dôkaz o tom, že si nárok u žalovaného v 1. rade a žalovaného v 2. rade uplatnil v čase pred podaním žaloby, odvolací súd v tejto časti napadnutý rozsudok postupom podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalobcovi priznal nárok na úrok z omeškania vo vzťahu k sume 5.998 Eur (bolestné) od 10.8.2013, t. j. odo dňa nasledujúceho po doručení žaloby žalovanému v 1. rade a vo vzťahu k sume 76.027 Eur (SSU a navýšenie SSU) od 19.11.2014, t. j. odo dňa doručenia znaleckého posudku žalovanému v 1. rade, do zaplatenia.

2.4. Odvolací súd v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % v súlade s ustanovením § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanoveniami § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a ods. 2 CSP s tým, že o výške náhrady trov rozhodne súd prvej inštancie.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 1/ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to v otázke pasívnej legitímácie žalovaného 1/.

3.1. Za nesprávny považoval záver súdov rozhodujúcich v základnom konaní, keď vyslovili, že nárok, ktorý je predmetom konania, nepochybne súvisí so škodovou udalosťou zo dňa 5.8.1995, avšak za

dátum jeho vzniku je potrebné považovať čas, kedy sa zdravotný stav poškodeného ustálil do tej miery, že bolo objektívne možné vykonať bodové ohodnotenie. Ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona č. 381/2001 Z. z. nárok žalobcu neexistoval, preto nemohol zo zákona k 1.1.2002 prejsť v súlade s ust. § 28 ods. 3 cit. zákona na Slovenskú kanceláriu poisťovateľov. Iný výklad podľa odvolacieho súdu by bol v rozpore s princípom právnej istoty. Aj podľa rozsudku NS SR sp. zn. 6Cdo/146/2011 z 3. októbra 2011, sťaženie spoločenského uplatnenia vzniká až v dobe, kedy je možné vykonať jeho posúdenie. Dovolatelia vyslovili názor, že 1. januárom 2002 prešli práva a povinnosti Slovenskej poisťovne, a. s. vzniknuté zo zákonného poistenia na Slovenskú kanceláriu poisťovateľov podľa § 28 ods. 3 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o PZP“). Argumentoval, že zákonodarca predpokladajúc skutočnosť, že aj po nadobudnutí zákona o PZP môžu vzniknúť resp. existovať práva z dovtedajšieho zákonného poistenia zriadil Slovenskú kanceláriu poisťovateľov. Vo vzťahu k nároku žalobcu zdôraznil, že k poškodeniu zdravia došlo 5.8.1995, t. j. za existencie zákonného poistenia, nárok uplatnený žalobou sa týka náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, a to na základe posudku zo dňa 16.1.2012, z čoho je zrejmé, že v kontexte s vyššie citovanou právnou úpravou zákonného a povinne zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, hmotnoprávnym nositeľom práv a povinností od 1.1.2002 nie je žalovaný 1/. Mal za to, že odvolací súd sa pri riešení otázky pasívnej legitímácie odklonil od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/69/2007.

3.2. Za nesprávne považoval aj rozhodnutie, čo do sumy náhrady priznanej žalobcovi. Dovolateľ poukázal na to, že k poškodeniu zdravia žalobcu došlo pri dopravnej nehode dňa 5.8.1995, teda za účinnosti vyhl. č. 32/1965 Zb. a poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Sžo/23/2008, podľa ktorého pre stanovenie výšky náhrady škody titulom bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia bolo potrebné vychádzať z bodového hodnotenia stanoveného podľa vyššie uvedenej vyhlášky.

4. Žalobca navrhol dovolanie pre nedôvodnosť zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu len v prvom, druhom a štvrtom výroku a len vo vzťahu k žalovanému 1/ a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 1/ je dôvodné.

6. Vo vzťahu k rozsahu dovolacieho prieskumu je potrebné povedať, že medzi žalovanými nejde o nerozlučné spoločenstvo. Žaloba v súdnej veci smeruje voči viac ako jednému žalovanému, ktorému má byť uložená povinnosť plniť peňažný nárok spoločne a nerozdielne s aspoň jedným ďalším žalovaným. Ide o pasívnu solidaritu upravenú v ustanovení § 511 OZ, ktorá vychádza zo zásady, že každý zo spoločných dlžníkov je povinný platiť celý dlh a všetci dlhujú iba raz. „Spoločným znakom solidárnych záväzkov je, že jednotlivé solidárne povinnosti sú samostatné, ale sú vzájomne spojené s identitou predmetu záväzku. Táto samostatnosť záväzkov sa prejavuje najmä v tom, že platnosť obligačného záväzku sa skúma samostatne vo vzťahu ku každému solidárnemu dlžníkovi, splatnosť a miesto plnenia záväzku môže byť u každého solidárneho dlžníka iná, veriteľ môže jednému zo solidárnych dlžníkov záväzok odpustiť, u ostatných dlžníkoch na plnení zotrvať“ (Fekete, I., Občiansky zákonník 2, Veľký komentár, Bratislava, Eurokódex 2011, str. 1438).

6.1. K otázke charakteru spoločenstva medzi solidárne zaviazanými dlžníkmi už Najvyšší súd SR zaujal stanovisko, keď napríklad v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/203/2005 uviedol, že „žalovaní solidárni dlžníci sú zásadne samostatnými a nie nerozlučnými spoločníkmi v konaní. Vysvetlil, že právny základ záväzku každého z nich a prípadné námietky proti nemu môžu byť u každého spoločníka posúdené nezávisle. Samotná povaha solidarity sa vyznačuje mnohosťou právnych vzťahov spätých iba totožnosťou plnenia či predmetu plnenia. Solidárny záväzok sa ale nemusí vyznačovať totožným obsahom, rôznosť práv a povinností k tomu istému plneniu je tu prípustná. Ak teda ide o samostatné záväzky, ktoré nemusia byť ani obsahovo totožné, potom už táto skutočnosť vylučuje, že by mohlo ísť medzi solidárnymi dlžníkmi o také spoločné práva, aby sa rozsudok musel vzťahovať na všetkých. Rozsudok sa nemusí vzťahovať na

všetkých žalovaných solidárnych dlžníkov a o nerozlučné spoločenstvo nepôjde tiež preto, že veriteľ si môže zvoliť, či bude o celé plnenie žalovať všetkých alebo len niektorých spoludlžníkov. Z hmotného práva, podľa ktorého je len na úvahe veriteľa, či bude celé plnenie alebo jeho časť žiadať len od niektorého alebo od všetkých solidárnych dlžníkov, totiž vyplýva, že pasívne vecne legitimovaný je ktorýkoľvek solidárny dlžník sám o sebe. Už z toho, že o založení procesného spoločenstva medzi solidárnymi dlžníkmi rozhoduje iba vôľa veriteľa (pôjde o tzv. dobrovoľné spoločenstvo), vyplýva záver o samostatnosti spoločníkov. Okrem toho, aj keby boli žalovaní všetci solidárni dlžníci, nemusí sa rozsudok vzťahovať na všetkých, lebo každému z nich prislúchajú jeho (resp. aj jeho) osobné námietky, ktoré budú posudzované iba vo vzťahu k nemu samému. Zo samostatnosti spoločenstva solidárnych dlžníkov potom vyplýva, že každý z nich jedná v konaní sám za seba a procesné úkony, ktoré robí, zaväzujú iba jeho samého. Jeden zo žalovaných solidárnych dlžníkov môže teda separátne uzavrieť so žalujúcim veriteľom zmier a rovnako tak môže uznať nárok, ktorý je proti nemu uplatňovaný. Rozsudok ohľadne jednotlivých spoločníkov môže nadobudnúť právoplatnosť a stať sa vykonateľným v rozdielnom čase.

6.2. V rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/203/2005 sa najvyšší súd vysporiadal aj s predchádzajúcou judikatúrou, od ktorej sa odchyľil predovšetkým z dôvodov nedostatočnej argumentácie a nevyporiadania sa so skoršou judikatúrou (rozhodnutia najvyššieho súdu Československej republiky - Dr. Vážny č. 4997 a 5899 a R 22/53), ktoré sú aj podľa aktuálneho právneho stavu naďalej použiteľné. Na toto rozhodnutie nadviazala nasledujúca rozhodovacia činnosť Najvyššieho súdu SR a názor v ňom uvedený akceptovala (napr. uznesenie z 26.10.2006 sp. zn. 6Cdo/544/2015, uznesenie z 29.1.2018 sp. zn. 5Cdo/1/2018). Uvedený názor predstavuje v súčasnosti ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

6.3. V prípade pasívnej solidarity žalovaných ide teda o samostatné procesné spoločenstvo podľa § 76 CSP, a preto vzhľadom na to, že dovolaním napadol rozsudok odvolacieho súdu iba žalovaný 1/, dovolací súd preskúmaval rozsudok len vo vzťahu k tejto strane.

7. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolateľ uviedol, že krajský súd sa pri riešení otázky pasívnej legítimácie odklonil od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/69/2007.

9. Predmetom konania je nárok na zaplatenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, ktoré vzniklo žalobcovi v dôsledku operácie vykonanej dňa 7.1.2011. Táto operácia je priamym následkom zranení, ktoré žalobca utrpel pri dopravnej nehode dňa 5.8.1995. Žaloba bol podaná 16.5.2012 proti Allianz - Slovenská poisťovňa a. s. a škodcovi - fyzickej osobe. Otázka zásadného právneho významu spočíva v pasívnej vecnej legítimácii v prípade, ak k dopravnej nehode došlo pred účinnosťou zákona o PZP, teda pred 1.1.2002, ale k vzniku škody až po tomto dátume. Sporná je otázka interpretácie prechodného ustanovenia zákona o PZP, či na Slovenskú kanceláriu poisťovateľov prechádzajú práva a povinnosti Slovenskej poisťovne, a. s. zo zákonného poistenia len vzniknuté do 31.12.2001 alebo aj tie, ktoré z tohto právneho vzťahu len vzniknú.

10. V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu bol podaný výklad ustanovenia § 28 ods. 2 zákona o PZP v rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/202/2004 zo dňa 31.03.2005. Dovolací súd uviedol, že uvedené ustanovenie, podľa ktorého právne vzťahy vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla do 31. decembra 2001 sa spravujú podľa doterajších predpisov, je všeobecným prechodným ustanovením (obdobným početným prechodným ustanoveniam vychádzajúcim zo zásady nepravnej spätnej pôsobnosti novej právnej úpravy - porovnaj napr. § 868 Obč.

zákonníka) sledujúcim ochranu nadobudnutých práv a je zásadne neprípustné, aby sa podľa nových ustanovení posudzoval vznik právnych vzťahov, ktoré vznikli za platnosti doterajšieho práva. Predmetné prechodné ustanovenie teda ustanovuje, že podľa ktorého predpisu sa má posúdiť obsah právnych vzťahov (práva a povinnosti) vzniknutých zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla do 31. decembra 2001. Neustanovuje (a logicky ani tak robiť nemôže), aby sa prípadný prechod alebo prevod práv a povinností vzniknutých zo zákonného poistenia a účastníctvo v konaní tiež spravoval podľa doterajších predpisov. Dovolací súd v tejto veci vyslovil, že výklad presadzovaný v danej veci odvolacím súdom, (ktorý nerozhodol o zmene účastníka podľa § 92 ods. 2 O. s. p. majú za to, že také rozhodnutie v danej veci neprichádza do úvahy, keďže predmetný právny vzťah účastníkov treba posúdiť podľa doterajších právnych predpisov, teda predpisov platných pred nadobudnutím účinnosti zákona PZP, a to včítane účastníctva v konaní) popiera zákonné účinky právnych skutočností, s ktorými právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná a tak v podstate neprípustne vylučuje účinky ďalšieho, vyššie citovaného, prechodného ustanovenia.

10.1. Vo veci sp. zn. 3Cdo/69/2007 žalobca žalobou podanou po 1.1.2002 uplatnil priamo voči Slovenskej poisťovni, a.s. právo zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu, ktorá mu bola pôsobená na jeho motorovom vozidle dopravnou nehodou, ku ktorej došlo 4. júla 2001. Dovolací súd vyslovil, že práva a povinnosti vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa so zreteľom na dátum vzniku škody posudzujú podľa vyhlášky č. 423/1991 Zb. (porovnaj obdobný záver zaujatý v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2MCdo/4/2007). Ak ale z právneho vzťahu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vznikla do 31. decembra 2001 Slovenskej poisťovni, a. s. priamo voči žalobcovi nejaká povinnosť plniť [podľa vyhlášky č. 423/1991 Zb. má poškodený nárok na plnenie zo strany poisťovne len za podmienok uvedených v § 9 ods. 2 tejto vyhlášky (viď tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/38/2005)], tak dňom 1. januára 2002 uvedená povinnosť prešla na Slovenskú kanceláriu poisťovateľov. Slovenská poisťovňa, a.s. (resp. Allianz - Slovenská poisťovňa) preto už v žiadnom prípade nemohla byť od 1. januára 2002 pasívne legitimovaná. Dovolací súd zdôraznil, že ustanovenie § 28 ods. 2 zákona o PZP je všeobecným prechodným ustanovením sledujúcim ochranu nadobudnutých práv (je neprípustné, aby sa podľa nových ustanovení posudzoval vznik právnych vzťahov, ktoré vznikli za platnosti doterajšieho práva), v ktorom ide o prechod práv a povinností priamo zo zákona, a to takého (osobitného) zákona, aplikácia ustanovení ktorého má vo vzťahu k všeobecnej právnej úprave danej Občianskym zákonníkom prednosť.

10.2. Vo veci najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/151/2009 žalobkyňa žalobou, ktorú podala po 1. januári 2002, uplatnila priamo voči Slovenskej poisťovni, a. s. právo zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu, ktorá jej bola spôsobená dopravnou nehodou dňa 6.9.2001, pričom išlo o nároky zvýšenia základného bodového ohodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia nad rámec stanovený v § 7 ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb. Aj v tomto prípade dospel dovolací súd k názoru, že dňom 1. januára 2002 povinnosť prešla na Slovenskú kanceláriu poisťovateľov a Slovenská poisťovňa, a. s. (resp. Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s.) už v žiadnom prípade nemohla byť od 1. januára 2002 pasívne legitimovaná.

11. Zákon o PZP upravuje povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej aj „poistenie zodpovednosti“) a zriadenie Slovenskej kancelárie poisťovateľov (ďalej aj „kancelária“). Zákon upravuje účel poistenia zodpovednosti z hľadiska potreby vykonania zmeny súčasného systému zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (pri ktorom sa neuzaviera poisťná zmluva) na systém povinného poistenia, pri ktorom sa vyžaduje uzavretie poisťnej zmluvy. Zákon priniesol v oblasti poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zmenu spočívajúcu v tom, že nahradil doterajší systém zákonného poistenia zodpovednosti spojeného so zákonom určeným poisťiteľom na systém povinného zmluvného poistenia s možnosťou poisteného vybrať si z okruhu poisťiteľov teda poisťovní, ktoré sú oprávnené vykonávať poistenie zodpovednosti na území Slovenskej republiky na základe osobitného predpisu (zákon č. 39/2015 Z. z.).

12. Zavedením tohto systému zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla

zanikol doterajší systém zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Za účelom transformácie zákonného poistenia na povinné zmluvné poistenie zákon umožňoval, aby sa povinné zmluvné poistenie mohlo dojednávať ešte za existencie zákonného poistenia s tým, že práva a povinnosti z takto uzavretých zmlúv vznikli až od 1.1.2002, kedy nadobudol účinnosť tento zákon.

13. Podľa prechodných ustanovení sa právne vzťahy vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla do 31. decembra 2001 spravujú podľa doterajších právnych predpisov (teda vyhlášky č. 423/1991 Zb.) a práva a povinnosti Slovenskej poisťovne, a. s., vzniknuté zo zákonného poistenia prechádzajú 1. januára 2002 na Slovenskú kanceláriu poisťovateľov. Tieto práva a povinnosti uplatňuje a vykonáva v mene a na účet kancelárie Slovenská poisťovňa, a. s. (teraz Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s.), ktorá predtým vykonávala systém zákonného poistenia. Inak povedané škody z bývalého systému zákonného poistenia vybavuje v mene a na účet kancelárie Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s.

14. Podľa predchádzajúcej právnej úpravy bol jediný poistiteľ zodpovednosti Slovenská poisťovňa, a. s., bolo preto potrebné vyriešiť aj jeho právne postavenie v rámci novo založeného systému poistenia. Podľa § 28 ods. 3 zákona o PZP do dovtedajšieho monopolného postavenia Slovenskej poisťovne, a. s. vstúpil nový subjekt, a to Slovenská kancelária poisťovateľov, ktorá je právnickou osobou s predmetom činnosti osobitne zameranou na plnenie úloh stanovených v rámci nového systému poistenia (§ 20 zákon o PZP). To, že kancelária je subjektom, ktorý vstúpil do všetkých práv a povinností vyplývajúcich zo starých poistných vzťahov vyplýva aj z technicko-organizačnej úpravy (§ 28 ods. 4 a 7 zákona o PZP), podľa ktorej Slovenská poisťovňa, a. s., prevedie do 31. decembra 2001 na osobitný účet kancelárie zodpovedajúce finančné prostriedky a Ministerstvo vnútra SR databázu vozidiel.

15. Odvolací súd vyslovil názor, že rozhodujúci je okamih vzniku škody a nie škodná udalosť, pretože škoda vznikla až 1.1.2002, nemohla povinnosť žalovanej 1/ prejsť na kanceláriu. Tento názor však nemá oporu v právnej úprave. Ustanovenie § 28 ods. 3 zákona o PZP výslovne stanovuje, že práva a povinnosti Slovenskej poisťovne, a. s., vzniknuté zo zákonného poistenia prechádzajú 1. januára 2002 na kanceláriu. Nestanovuje, že ide len o práva a povinnosti vzniknuté pred týmto dátumom. Zákon v ustanovení § 28 ods. 2 určuje, že aj nároky na náhradu škody vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla do 31. decembra 2001 sa spravujú podľa doterajších právnych predpisov. Výklad prechodných ustanovení odvolacieho súdu by zakladal dvojkoľajnosť a dvojaký režim pre dielčie nároky z totožnej škodovej udalosti, pretože ich riešenia by zveroval rôznym subjektom, pričom škody vzniknuté prv by riešil nový subjekt - kanceláriu a škody vzniknuté neskôr by riešil právny nástupca pôvodného poistiteľa. Takýto výklad ale nevyplýva ani z dikcie samotného zákona o PZP ani z jeho účelu, ktorý smeroval k zavedeniu nového systému poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

16. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení otázky pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 1/, a preto dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v prvom, druhom a štvrtom výroku (ako výrok súvisiaci) a len vo vzťahu k žalovanému 1/ zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie. Keďže žalovanému 1/ nesvedčí legitímácia v spore, dovolací súd sa už nezaoberal druhou v poradí nastolenou otázkou týkajúcou sa výšky náhrady škody.

17. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok